

Spółdzielcza Grupa Bankowa

**Informacje z zakresu profilu ryzyka i poziomu kapitału
w Ludowym Banku Spółdzielczym w Zduńskiej Woli
według stanu na dzień 31.12.2017 roku.**

SPIS TREŚCI

WSTĘP

- I. Informacje ogólne o Banku
- II. Cele i zasady polityki zarządzania poszczególnymi ryzykami
- III. Fundusze własne
- IV. Adekwatność kapitałowa
- V. Ryzyko kredytowe i ryzyko rozmycia
- VI. Ryzyko kredytowe kontrahenta
- VII. Zestawienie posiadanych papierów wartościowych.
- VIII. Ryzyko stopy procentowej dla pozycji zakwalifikowanych do portfela bankowego
- IX. Ryzyko płynności i pozycje płynnościowe
- X. Wymogi kapitałowe na kwoty ekspozycji sekurytyzacyjnych ważonych ryzykiem
- XI. Polityka zmiennych składników wynagradzania
- XII. Informacje o spełnieniu przez Członków Rady Nadzorczej i Zarządu wymogów określonych w art.22aa Ustawy Prawo bankowe
- XIII. Dźwignia finansowa
- XVI. Ocena adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej

WSTĘP

1. Niniejszy dokument został opracowany celem spełnienia wymogów wynikających z Uchwały Komisji Nadzoru Finansowego dotyczącej szczegółowych zasad i sposobu ogłaszania przez banki informacji o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczących adekwatności kapitałowej oraz zakresu informacji podlegających ogłaszaniu- w zakresie w jakim ta uchwała nie jest sprzeczna z:
 - Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 575/2013 z dnia 26.06.2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zwane dalej CRR;
 - Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/36/UE z dnia 26.06.2013 r. w sprawie warunków dopuszczenia instytucji kredytowych do działalności oraz nadzoru ostrożnościowego nad instytucjami kredytowymi i firmami inwestycyjnymi, zwane dalej CRD IV;
 - Rozporządzenie Wykonawcze Komisji (UE) Nr 1423/2013 z dnia 20 grudnia 2013 r. ustanawiające wykonawcze standardy techniczne w zakresie wymogów dotyczących ujawnienia informacji na temat funduszy własnych instytucji zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 575/2013;
 - Rozporządzeniem delegowanym Komisji (UE) nr 2015/1555 z dnia 28.05.2015 r. uzupełniającego rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 w odniesieniu do regulacyjnych standardów technicznych dotyczących ujawniania informacji na temat przestrzegania wymogu w zakresie bufora antycyklicznego, zgodnie z art. 440 CRR;
2. Informacje te są ogłaszane z częstotliwością roczną, nie później niż w terminie 15 dni od dnia zatwierdzenia sprawozdania finansowego przez Zebranie Przedstawicieli.
3. Bank w miejscu wykonywania czynności zamieszcza wzmiankę, że zasady i informacja podlega ujawnieniu i są ogólnie dostępne dla wszystkich uczestników rynku w Centrali Banku w formie papierowej.
4. Niniejsza informacja stanowi realizację „Polityki ujawnień w zakresie profilu ryzyka i poziomu kapitałów w Ludowym Banku Spółdzielczym w Zduńskiej Woli”.

I Informacje ogólne

1. Ludowy Bank Spółdzielczy w Zduńskiej Woli z siedzibą w Zduńskiej Woli, ul. Dąbrowskiego 31, przedstawia informacje o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczące adekwatności kapitałowej wg stanu na dzień 31.12.2017 roku.
2. W 2017 roku LBS w Zduńskiej Woli prowadził działalność poprzez:

L.p.	Rodzaj placówki	Adres
1	Centrala w Zduńskiej Woli	98-220 Zduńska Wola, ul. Dąbrowskiego 31
2	Oddział w Zduńskiej Woli	98-220 Zduńska Wola, ul. Dąbrowskiego 31
2	Oddział w Widawie	98-170 Widawa, ul. Sieradzka 2
3	Oddział w Sędziejowicach	98-160 Sędziejowice, ul. Słoneczna 1
4	Oddział w Lutomiersku	95-083 Lutomiersk, ul. Jana Pawła II nr 12
5	Filia w Zapolicach	98-161 Zapolice , ul. Plac Strażacki 5
6	Punkt Bankowy w Zduńskiej Woli	98-220 Zduńska Wola, ul. Iwaszkiewicza 2e
7	Punkt Kasowy w Zduńskiej Woli	98-220 Zduńska Wola, ul. Opiesińska 6
8	Punkt Kasowy w Zduńskiej Woli	98-220 Zduńska Wola, ul. Zielona 15
9	Punkt Kasowy w Karsznicach	98-220 Zduńska Wola, ul. 1-go Maja 8A

Punkt kasowy w Zduńskiej Woli, ul. Zielona 15 został zamknięty z dniem 28.02.2017 r., gdyż upłynął okres obowiązywania umowy zawartej z Urzędem Skarbowym. Z uwagi na zmiany organizacyjne w Urzędzie Skarbowym obecnie obsługę kasową sprawuje ogólnopolska firma Monetia.

3. Ludowy Bank Spółdzielczy w Zduńskiej Woli na dzień 31.12.2017 roku nie posiadał udziałów w podmiotach zależnych nie objętych konsolidacją.

II Cele i zasady polityki zarządzania poszczególnymi ryzykami

1. Bank stosuje następujące metody wyliczania wymogów kapitałowych:
 - 1) metodę standardową w zakresie ryzyka kredytowego,
 - 2) metodę podstawowego wskaźnika w zakresie ryzyka operacyjnego.
2. Zarządzanie ryzykiem w Banku realizowane jest w oparciu o opracowane w formie pisemnej i zatwierdzone przez Zarząd wewnętrzne strategie i procedury, które odnoszą się do identyfikacji, pomiaru, monitorowania i kontroli poszczególnych rodzajów ryzyka. Strategia zarządzania ryzykiem w Ludowym Banku Spółdzielczym w Zduńskiej Woli określa również podstawowe zadania organów Banku w tym zakresie.

Rada Nadzorcza Banku:

- 1) zatwierdza strategię działania Banku oraz zasady ostrożnego i stabilnego zarządzania Bankiem, obejmujące m.in.:
 - a) specyfikę i profil działalności,
 - b) możliwy do zaakceptowania ogólny poziom ryzyka Banku,
 - c) założenia polityki w zakresie ryzyka braku zgodności,
- 2) zatwierdza procedury dotyczące procesów:
 - a) szacowania kapitału wewnętrznego,
 - b) planowania i zarządzania kapitałowego,
- 3) zatwierdza strukturę organizacyjną Banku dostosowaną do wielkości i profilu ponoszonego ryzyka,
- 4) sprawuje nadzór nad zgodnością polityki Banku w zakresie podejmowania ryzyka ze strategią i planem finansowym Banku,
- 5) zapewnia wybór członków Zarządu posiadających odpowiednie kwalifikacje do sprawowania wyznaczonych im funkcji,
- 6) sprawuje nadzór nad wprowadzeniem systemu zarządzania ryzykiem występującym w działalności Banku oraz ocenia adekwatność i skuteczność tego systemu, głównie poprzez zapoznawanie się z raportami i sprawozdaniami dotyczącymi oceny narażenia Banku na poszczególne rodzaje ryzyka (w tym ryzyka braku zgodności) i na ich podstawie dokonuje oceny stopnia efektywności i adekwatności zarządzania ryzykiem,
- 7) ocenia, czy działania Zarządu w zakresie kontroli nad działalnością Banku są skuteczne i zgodne z polityką Rady Nadzorczej.

Zarząd Banku:

- 1) odpowiada za opracowanie, wprowadzenie oraz aktualizację pisemnych strategii oraz procedur dotyczących identyfikacji, pomiaru, monitorowania i kontroli ryzyka w zakresie:
 - a) systemu zarządzania ryzykiem, w tym ryzyka braku zgodności,

- b) systemu kontroli wewnętrznej,
 - c) szacowania kapitału wewnętrznego, zarządzania i planowania kapitałowego,
 - d) dokonywania przeglądów procesu szacowania i utrzymywania kapitału wewnętrznego,
- 2) odpowiada za skuteczność systemu zarządzania ryzykiem, w tym ryzyka braku zgodności, systemu kontroli wewnętrznej, procesu szacowania kapitału wewnętrznego i dokonywania przeglądów procesu szacowania i utrzymywania kapitału wewnętrznego oraz za nadzór nad efektywnością tych procesów,
 - 3) odpowiada za właściwe ustalenie całkowitego wymaganego poziomu kapitału na pokrycie wszystkich istotnych rodzajów ryzyka i jego jakościową ocenę,
 - 4) wprowadza zatwierdzoną przez Radę Nadzorczą strukturę organizacyjną dostosowaną do wielkości i profilu ponoszonego ryzyka,
 - 5) wprowadza podział zadań realizowanych w Banku, który zapewnia niezależność funkcji pomiaru, monitorowania i kontrolowania ryzyka od działalności operacyjnej skutkującej podejmowaniem ryzyka przez Bank,
 - 6) zatwierdza rodzaje limitów wewnętrznych oraz ich wysokość dostosowaną do akceptowanego przez Radę Nadzorczą ogólnego poziomu ryzyka Banku,
 - 7) odpowiada za przejrzystość działań Banku, a w szczególności za:
 - a) ujawnianie informacji na temat działalności Banku, pozwalających na ocenę skuteczności działania Rady Nadzorczej i Zarządu w zakresie zarządzania Bankiem, monitorowania bezpieczeństwa działalności Banku i na ocenę sytuacji finansowej Banku,
 - b) zapewnienie zgodności działania Banku z obowiązującymi przepisami prawa,
 - c) zapewnienie, że Bank prowadzi politykę służącą zarządzaniu wszystkimi istotnymi rodzajami ryzyka w działalności Banku i posiada procedury w tym zakresie,
 - 8) uwzględnia rezultaty badań prowadzonych przez stanowisko do spraw kontroli wewnętrznej oraz biegłych rewidentów przy podejmowaniu decyzji w ramach zarządzania Bankiem.
3. Do podstawowych ryzyk, które podlegają szczególnemu nadzorowi, Bank zalicza:

Ryzyko kredytowe

Celem strategicznym Banku w zarządzaniu ryzykiem kredytowym jest:

- 1) wdrożenie systemu zarządzania ryzykiem kredytowym zapewniającego stabilny rozwój optymalnego jakościowo portfela kredytowego,

- 2) zminimalizowanie zagrożeń występujących w działalności kredytowej Banku poprzez stosowanie standardów zawartych w regulacjach kredytowych, w szczególności dotyczących oceny zdolności kredytowej i wiarygodności oraz prowadzenia monitoringu portfela kredytowego,
- 3) dostarczanie kierownictwu Banku informacji o portfelu kredytowym umożliwiającym podejmowanie ostrożnościowych i zasadnych decyzji dotyczących działalności kredytowej Banku.

Proces zarządzania ryzykiem kredytowym jest:

procesem ciągłym, który umożliwia zminimalizowanie zagrożeń występujących w działalności kredytowej Banku i dostarczyć informacji o portfelu kredytowym.

Zarządzanie ryzykiem kredytowym odbywa się w dwóch aspektach:

- 1) **ryzyka pojedynczej transakcji** - zależy od kwoty kredytu i prawdopodobieństwa braku jego spłaty,
- 2) **ryzyka łącznego portfela kredytowego** - zależy od ryzyka pojedynczych kredytów i współzależności między pojedynczymi kredytobiorcami; im mniejsza jest ta wzajemna zależność tym mniejsze jest ryzyko wystąpienia sytuacji, w której czynniki powodujące niespłacenie jednego kredytu będą również wpływały na niespłacenie innych kredytów przez kredytobiorców np. z tej samej branży.

Zarządzanie ryzykiem funkcjonuje poprawnie, gdy:

- 1) główne obszary ryzyka są identyfikowane,
- 2) ryzyko nie przekracza akceptowalnego poziomu,
- 3) przygotowane są metody działania w przypadku wystąpienia zwiększonego ryzyka,
- 4) istnieją i funkcjonują mechanizmy kontrolne.

Zasady zarządzania ryzykiem kredytowym określają:

- 1) kompetencje i odpowiedzialność oraz zasady funkcjonowania poziomów decyzyjnych w systemie zarządzania ryzykiem kredytowym,
- 2) zasady identyfikacji i analizy poziomu ryzyka kredytowego w odniesieniu do indywidualnego kredytobiorcy,
- 3) zasady pomiaru i analizy ryzyka kredytowego w odniesieniu do portfela kredytowego Banku wraz z pożądanym zakresem i trybem przekazywania informacji dla kierownictwa,

- 4) działania podejmowane w wyniku stwierdzonych dla bezpieczeństwa portfela kredytowego zagrożeń.

Ryzyko koncentracji

Celem strategicznym Banku w zakresie ryzyka koncentracji jest:

- 1) przestrzeganie limitów koncentracji wynikających z art. 71 i 79 ustawy Prawo bankowe,
- 2) ustalanie i przestrzeganie limitów zaangażowań Banku przyjętych w szczególności dla rodzajów zaangażowań, jednorodnych instrumentów finansowych, zaangażowań w branżach gospodarki oraz rodzajów zabezpieczeń,
- 3) uwzględnianie uwarunkowań związanych z terenem, na którym Bank prowadzi działalność.

Proces zarządzania ryzykiem koncentracji odbywa się:

na poziomie jednostkowym, jak i całego portfela aktywów. W odniesieniu do portfela kredytowego Bank stosuje i monitoruje limity zaangażowania, w szczególności w odniesieniu do grupy klientów, produktów, branż. W przypadku wykorzystania limitu na poziomie ustalonym przez Bank, podejmowane są działania w celu ograniczenia poziomu koncentracji zaangażowań. Wybór instrumentów zarządzania ryzykiem koncentracji zaangażowań, mających na celu dywersyfikację tego ryzyka, uzależniony jest od zidentyfikowanego poziomu ryzyka kredytowego, przy zachowaniu zasady proporcjonalności względem profilu ryzyka Banku. Zasady klasyfikacji ryzyka koncentracji zaangażowań pod względem istotności, Bank ustala w oparciu o procedurę szacowania i oceny adekwatności poziomu kapitału wewnętrznego. W 2017r. w Banku nie wystąpiła konieczność utworzenia dodatkowego wymogu kapitałowego z tytułu przekroczenia limitu koncentracji zaangażowań.

Ryzyko płynności

Celem strategicznym Banku w zarządzaniu płynnością jest:

- 1) zapewnienie finansowania aktywów i terminowego wykonania zobowiązań w toku normalnej działalności Banku lub w innych warunkach, które można przewidzieć, bez konieczności poniesienia straty,
- 2) zapewnienie utrzymania płynności bieżącej, krótkoterminowej, średnioterminowej oraz długoterminowej dostosowanej do rozmiarów i rodzaju działalności, w sposób zapewniający wykonanie wszystkich zobowiązań pieniężnych zgodnie z terminami ich płatności,
- 3) minimalizacja ryzyka utraty płynności przez Bank w przyszłości,

- 4) optymalne zarządzanie nadwyżkami środków finansowych.

Proces zarządzania ryzykiem płynności w Banku ma charakter skonsolidowany i całościowy; oznacza to zarządzanie płynnością złotową, zarówno w odniesieniu do pozycji bilansowych jak i pozabilansowych we wszystkich horyzontach czasowych ustalonych przez Bank i obejmuje wszystkie komórki i jednostki organizacyjne Banku.

Ryzyko stopy procentowej

Celem strategicznym Banku w zakresie ryzyka stopy procentowej jest:

- 1) minimalizacja ryzyka związanego z możliwością wystąpienia niekorzystnych zmian rynkowych stóp procentowych i negatywnym wpływem tych zmian na sytuację finansową Banku,
- 2) zidentyfikowanie podstawowych zagrożeń związanych z ryzykiem stopy procentowej, z jednoczesnym zastosowaniem odpowiednich metod zarządzania tym ryzykiem mających na celu eliminację zagrożeń nierównomiernej reakcji różnych pozycji bilansowych na zmiany stóp procentowych, a przez to na różny poziom zmian przychodów i kosztów, co w konsekwencji ma pozwolić utrzymać zdolność do wywiązywania się w sposób optymalny z bieżących i przyszłych zobowiązań bilansowych, jak i pozabilansowych, przy zapewnieniu pożądanego wyniku finansowego oraz realnej wartości posiadanych kapitałów.

Proces zarządzania ryzykiem stopy procentowej

1. Zarządzanie ryzykiem stopy procentowej w Banku ma charakter:

- 1) skonsolidowany – oznacza to, że obejmuje ono łącznie wszystkie komórki organizacyjne Banku oraz
- 2) całościowy – uwzględniane są przy analizie wszystkie istotne dla Banku rodzaje ryzyka stopy procentowej w powiązaniu z innymi rodzajami ryzyka.

Proces zarządzania oparty jest m.in. na następujących zasadach:

- a) do pomiaru ryzyka stopy procentowej Bank stosuje metodę luki stopy procentowej,
- b) do oceny tego ryzyka Bank wykorzystuje również inne dodatkowe metody, np. badania symulacyjne zmian w przychodach odsetkowych, zmiany w kosztach odsetkowych i w konsekwencji zmiany w wyniku z tytułu odsetek,
- c) badaniu i ocenie podlega wpływ zmian stóp procentowych na wynik odsetkowy Banku,

- d) zarządzanie ryzykiem stopy procentowej koncentruje się na zarządzaniu ryzykiem przeszacowania, ryzykiem bazowym oraz na kontroli ryzyka opcji klienta,
- e) Bank ogranicza ryzyko stopy procentowej poprzez stosowanie systemu limitów i odpowiednie kształtowanie struktury aktywów i pasywów.

Ryzyko operacyjne

Celem strategicznym w zakresie ryzyka operacyjnego jest:

- 1) optymalizacja efektywności gospodarowania poprzez zapobieganie i minimalizowanie strat operacyjnych oraz wyeliminowanie przyczyn ich powstawania, racjonalizacja kosztów, jak również zwiększenie szybkości oraz adekwatności reakcji Banku na zdarzenia od niego niezależne,
- 2) wdrożenie efektywnej struktury zarządzania ryzykiem operacyjnym, w tym określenie ról i odpowiedzialności w zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym.

Proces zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku obejmuje:

- a) identyfikację ryzyka,
- b) ocenę ryzyka,
- c) stosowanie narzędzi redukcji ryzyka,
- d) monitorowanie ryzyka,
- e) raportowanie zdarzeń operacyjnych,
- f) raportowanie strat operacyjnych.

1. Oświadczenie Zarządu na temat adekwatności ustaleń dotyczących zarządzania ryzykiem.

Zarząd Ludowego Banku Spółdzielczego w Zduńskiej Woli niniejszym oświadcza, iż ustalenia opisane w Informacji z zakresu profilu ryzyka i poziomu kapitału Ludowego Banku Spółdzielczego w Zduńskiej Woli wg stanu na dzień 31.12.2017 roku są adekwatne do stanu faktycznego, a stosowane systemy zarządzania ryzykiem są odpowiednie z punktu widzenia profilu i strategii ryzyka Banku.

2. Oświadczenie Zarządu na temat ogólnego profilu ryzyka związanego ze strategią działalności.

Zarząd Ludowego Banku Spółdzielczego w Zduńskiej Woli oświadcza, iż profil ryzyka Banku wynika z przyjętych przez Bank strategii tj.: „Strategii zarządzania ryzykiem w Ludowym Banku Spółdzielczym w Zduńskiej Woli”, „Strategii zarządzania i planowania kapitałowego w Ludowym Banku Spółdzielczym w Zduńskiej Woli”,

„Strategii działania Ludowego Banku Spółdzielczego w Zduńskiej Woli na lata 2016-2020”, jak i regulacji dotyczących zarządzania poszczególnymi istotnymi rodzajami ryzyka w Banku.

W 2017 roku Bank dokonywał pomiaru oraz oceny ryzyka, zgodnie z zapisami przepisów nadzorczych, tj. Uchwał, Rekomendacji Komisji Nadzoru Finansowego, a także zasadami wynikającymi z Pakietu CRDIV/CRR.

Ogólny profil ryzyka w Banku, zawarty w „Strategii zarządzania ryzykiem w Ludowym Banku Spółdzielczym w Zduńskiej Woli” został określony na podstawie wybranych wskaźników (ich poziomu granicznego) zatwierdzonego przez Zarząd i Radę Nadzorczą.

Na dzień 31.12.2017 r. przyjęte przez Bank wskaźniki kształtowały się na poziomie:

Raport z realizacji ustalonego przez Radę Nadzorczą apetytu na ryzyko wyrażonego wskaźnikami ilościowymi za 2017 rok

<i>Nazwa limitu</i>	<i>Wysokość limitu</i>	<i>Wartość</i>	<i>Stopień realizacji</i>
Ryzyko kredytowe			
Udział instrumentów finansowych, innych niż wyemitowane przez Skarb Państwa lub NBP nie może przekroczyć % funduszy własnych Banku	Max 100%	3,27%	3,27%
Wartość portfela o charakterze handlowym	0	0	X
Wartość portfela o charakterze handlowym	Max do poziomu stanowiącego o znaczącym zaangażowaniu ¹	0	X
Udział kredytów zagrożonych w portfelu kredytowym	Max 5%	1,38%	27,60%
Udział portfela kredytów w sumie bilansowej	Max 75%	36,80%	49,07%
Udział ekspozycji kredytowych Banku zabezpieczonych hipotecznie w łącznej wartości ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie w sektorze bankowym	Max 2%	0,0024%	0,0012%

¹ Zgodna z zapisami uchwały KNF w sprawie wyznaczania adekwatności kapitałowej.

Udział ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie w portfelu kredytowym	Max 50%	30,53%	61,07%
Udział zagrożonych ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie w portfelu ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie ogółem	Max 5%	0,00%	0,00%
Udział detalicznych ekspozycji kredytowych Banku w łącznej wartości detalicznych ekspozycji kredytowych sektora bankowego	Max 2%	0,0022%	0,0011%
Udział detalicznych ekspozycji kredytowych w portfelu kredytowym	Max 15%	6,95%	46,32%
Udział zagrożonych detalicznych ekspozycji kredytowych w detalicznych ekspozycjach kredytowych ogółem	Max 5%	0,005%	0,01%
Ilość ekspozycji kredytowych udzielonych poza obowiązującymi standardami kredytowania (w okresie od daty ostatniego raportu)	-----	0	-----
Wartość ekspozycji kredytowych udzielonych poza obowiązującymi standardami kredytowania (w okresie od daty ostatniego raportu)	-----	0	-----
Wartość ekspozycji kredytowych udzielonych poza obowiązującymi standardami kredytowania (w okresie od daty ostatniego raportu) w relacji do średniej wartości portfela kredytowego obliczonej wg stanów z końca miesiący analizowanego okresu	-----	0	-----
Ryzyko operacyjne			
Nadwyżki / niedobory kasowe	Max 10%	10 %	100 %
Przerwy w dopływie energii	Max 25%	6 %	24 %
Udział rocznych strat z tytułu ryzyka operacyjnego w wymogu kapitałowym na ryzyko operacyjne	Max 5%	0,035 %	0,7 %
Ryzyko płynności			
Ilość przypadków przekroczenia nadzorczej miary płynności M1	0	0	X
Ilość przypadków przekroczenia nadzorczej miary płynności M2	0	0	X
Kwota nadwyżki środków ponad kwotę środków wypełniających nadzorczą miarę płynności M1	-----	15 740 tys. zł	X
Udział kredytów w depozytach stabilnych (osad) plus nadwyżka funduszy własnych nad majątkiem trwałym plus długoterminowe kredyty zaciągnięte w banku zrzeszającym	Max 100%	46,08%	46,08%
Ilość przekroczeń limitu luki płynności w okresie do 1 roku	0	0	X
Ilość przekroczeń limitu luki płynności w okresie powyżej	0	0	X

1 roku			
Ilość przekroczeń limitu luki płynności skumulowanej (bez uwzględnienia zobowiązań pozabilansowych udzielonych i otrzymanych)	0	0	X
Ryzyko stopy procentowej			
Udział pozycji wrażliwych na zmiany stóp procentowych z terminami przeszacowania powyżej 1 roku w funduszach własnych	Max 30%	8,54%	44,60%
Iloraz aktywów wrażliwych o oprocentowaniu uzależnionym od stawek własnych Banku w pasywach wrażliwych o oprocentowaniu uzależnionym od stawek własnych Banku ²	1	0,03	X
Ryzyko kapitałowe			
Łączny współczynnik kapitałowy	Min 15%	30,95%	48,47%
Współczynnik kapitału Tier I	Min 13%	30,95%	42,00%
Współczynnik kapitału podstawowego Tier I	Min 13%	30,95%	42,00%
Udział kapitału wewnętrznego w funduszach własnych	Max 65%	25,88%	39,82%
Wskaźnik dźwigni finansowej	Min 3%	9,41%	31,88%

Ryzyko kapitałowe

Celem strategicznym w zakresie zarządzania kapitałem jest:

określenie przez Bank maksymalnej wielkości apetytu na ryzyko poprzez wyznaczenie poziomu kapitału wewnętrznego w odniesieniu do funduszy własnych oraz poprzez przyjęcie minimalnego poziomu współczynnika wypłacalności.

Proces zarządzania ryzykiem kapitałowym polega na:

Zarządzaniu przez Bank poziomem adekwatności kapitałowej poprzez jednoczesne kreowanie wielkości funduszy własnych oraz wpływanie na poziom generowanego ryzyka. Poziom adekwatności kapitałowej, mierzony wielkością współczynnika wypłacalności oraz wewnętrznego współczynnika wypłacalności podlega systematycznemu monitorowaniu w okresach kwartalnych. W przypadku gdy wielkość wymogów kapitałowych lub poziom

² Nie ma charakteru limitu, jest to sytuacja pożądana.

funduszy własnych, będą zagrażać utrzymaniu poziomów współczynnika wypłacalności i wewnętrznego współczynnika wypłacalności określonych w celach strategicznych, częstotliwość analizy poziomu adekwatności kapitałowej zostaje zwiększona. W celu zapewnienia adekwatności funduszy własnych w relacji do poziomu ponoszonego ryzyka, Zarząd podejmuje działania o charakterze krótko lub długoterminowym.

Ryzyko braku zgodności

Celem strategicznym zarządzania ryzykiem braku zgodności jest:

- 1) efektywne eliminowanie przypadków nieprzestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych i przyjętych przez Bank standardów postępowania oraz podejmowanie skutecznych działań naprawczych w sytuacji zidentyfikowania braku zgodności,
- 2) dążenie do zgodności regulacji wewnętrznych Banku z przepisami zewnętrznymi,
- 3) minimalizowanie negatywnych skutków związanych z nieprzestrzeganiem obowiązujących regulacji i przyjętych standardów postępowania oraz dobrych praktyk bankowych rekomendowanych przez Związek Banków Polskich.

Proces zarządzania ryzykiem braku zgodności odbywa się w sposób zapewniający utrzymanie dobrego imienia Banku.

1. W Banku funkcjonuje zorganizowany proces zarządzania ryzykiem, w którym uczestniczą organy Banku, wyznaczone komitety i komórki organizacyjne oraz pracownicy.

W procesie zarządzania ryzykiem, strategiczne cele określa Rada Nadzorcza, która ocenia skuteczność działań Zarządu Banku, mających na celu zapewnienie efektywności procesu zarządzania ryzykiem.

Na proces zarządzania ryzykiem bankowym składają się następujące czynności:

- identyfikacja ryzyka polegającego na określeniu źródeł ryzyka, zarówno aktualnych, jak i potencjalnych, które wynikają z bieżącej i planowanej działalności Banku,
- pomiar ryzyka,
- zarządzanie ryzykiem polegającym na podejmowaniu decyzji dotyczących akceptowalnego poziomu ryzyka, planowaniu działań, wydawaniu zaleceń, tworzeniu procedur i narzędzi wspomagających,
- monitorowanie, polegające na stałym nadzorowaniu poziomu ryzyka w oparciu o przyjęte metody pomiaru ryzyka,

- raportowanie obejmujące cykliczne informowanie Kierownictwa o skali narażenia na ryzyko i podjętych działaniach.

2. Stanowisko do spraw ryzyk bankowych na dzień 31.12.2017 roku obejmowało swoim zakresem działania monitorowania następujących ryzyk:

Ryzyko kredytowe

1. Pomiar ryzyka portfela kredytowego w cyklu miesięcznym w Banku obejmuje:

- 1) analizę ilościową z uwzględnieniem:

- a) dynamiki oraz struktury podmiotowo-produktowej obliga kredytowego ogółem i w podziale na jednostki organizacyjne,
- b) poziomu, dynamiki i struktury zobowiązań pozabilansowych ogółem i w podziale na jednostki organizacyjne,
- c) poziomu, dynamiki i struktury ekspozycji kredytowych zagrożonych, zastosowanych pomniejszych podstawy tworzenia rezerw oraz wysokości utworzonych rezerw,
- d) poziomu oraz dynamiki znaczących, indywidualnie i dużych zaangażowań,
- e) poziomu i dynamiki ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie,
- f) poziomu i dynamiki detalicznych ekspozycji kredytowych,

- 2) analizę wskaźnikową obejmującą w szczególności poniższe wskaźniki udziału :

- a) ekspozycji kredytowych zagrożonych (ogółem i w poszczególnych kategoriach) w ekspozycjach kredytowych ogółem,
- b) rezerw w ekspozycjach kredytowych zagrożonych ogółem ,
- c) dużych zaangażowań w portfelu kredytowym ogółem,
- d) ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie w stosunku do portfela kredytowego ogółem,
- e) detalicznych ekspozycji kredytowych w stosunku do portfela kredytowego ogółem,

- 3) ocenę realizacji limitów zaangażowań,

- 4) analizę jakościową portfela kredytowego w odniesieniu do grup produktów,

- 5) poziomu i dynamiki ekspozycji kredytowych zaangażowanych w branżę, region i instrument finansowy.

W cyklu kwartalnym przygotowywane są także dodatkowo analizy dotyczące poziomu oraz dynamiki ekspozycji kredytowych udzielonych osobom, o których mowa w art.79a ustawy Prawo bankowe.

Ryzyko koncentracji

W celu dywersyfikacji ryzyka kredytowego Zarząd Banku podejmuje decyzje o przyjęciu zarekomendowanych przez stanowisko do spraw ryzyk bankowych limitów zaangażowania:

- 1) wobec podmiotu lub podmiotów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie, gdy żaden z tych podmiotów nie jest podmiotem powiązaniem w stosunku do Banku, podmiotem dominującym lub zależnym - 24 % funduszy własnych Banku,
- 2) wobec członków Rady Nadzorczej, członków Zarządu, pracowników zajmujących kierownicze stanowiska,
- 3) podmiotów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie z członkiem Rady Nadzorczej, członkiem Zarządu, pracownikiem zajmującym kierownicze stanowisko - 24 % funduszy podstawowych Banku,
- 4) wobec podmiotów niefinansowych ustalane jako procentowy stosunek do portfela kredytowego Banku,
- 5) maksymalny poziom zaangażowania w daną branżę jako procentowy stosunek do portfela kredytowego Banku,
- 6) maksymalny poziom koncentracji z tytułu jednego rodzaju zabezpieczenia jako procentowy stosunek zaangażowań w obligu kredytowym wg wartości nominalnej zabezpieczonych danym rodzajem zabezpieczenia do portfela kredytowego Banku,
- 7) maksymalny poziom koncentracji w jednorodny instrument finansowy jako procentowy stosunek jednorodnych instrumentów finansowych do portfela kredytowego Banku,
- 8) maksymalny poziom koncentracji w region geograficzny jako procentowy stosunek zaangażowania w dany region geograficzny do portfela kredytowego Banku.

Ryzyko płynności

1. Pomiaru ryzyka dokonuje się poprzez codzienne czynności związane z bieżącym zarządzaniem aktywami i pasywami Banku, wykonywane przez Komórkę zarządzającą mające na celu utrzymanie krótkoterminowej, średnioterminowej i długoterminowej płynności Banku, które dotyczą w szczególności:

- 1) sprawdzania stanu gotówki w kasach oraz skarbcach na początek dnia,
- 2) uzyskiwania informacji z Banku Zrzeszającego o stanie rachunku bieżącego,
- 3) sprawdzania większych planowanych wypłat z rachunku klientów, wypłat kredytów oraz wpłat w danym dniu i w dniu następnym,
- 4) ustalania stanu gotówki pozostającej w dyspozycji Banku (kasy, skarbiec),

- 5) ustalania sumy odprowadzeń i zasileń gotówkowych,
- 6) sporządzania zbiorczych zestawień uznaniowych i obciążeniowych z dokumentów własnych i przyjętych dyspozycji klientów z dnia poprzedniego oraz z dnia bieżącego,
- 7) wyliczania stanu rachunku bieżącego,
- 8) opracowywania prognoz przepływów finansowych Banku,
- 9) lokowania nadwyżek środków.

Ryzyko stopy procentowej

1. Pomiar ryzyka stopy procentowej obejmuje wszystkie oprocentowane pozycje bilansowe i pozabilansowe zarządzane przez komórki organizacyjne Banku.
2. Pozycje zaliczone do portfela kredytowego i niezaliczone do należności nieobsługiwanych powinny być wykazywane w wartości nominalnej, tzn. w kwocie stanowiącej podstawę naliczania odsetek.
3. Pozycje zaliczone do portfela kredytowego i zaliczone do należności nieobsługiwanych powinny być wykazywane w wartości nominalnej pomniejszonej o utworzone rezerwy celowe i odpisy z tytułu utraty wartości – w przypadku, gdy rezerwa jest wyższa od wartości nominalnej należy wykazać „0”.
4. Pozostałe aktywa oraz pasywa odsetkowe powinny być wykazywane w wartości nominalnej.
5. W ramach ryzyka stopy procentowej, Bank wyróżnia następujące kategorie ryzyka:
 - 1) ryzyko bazowe,
 - 2) ryzyko przeszacowania (niedopasowanie terminów zapadalności / wymagalności),
 - 3) ryzyko opcji klienta,
 - 4) ryzyko krzywej dochodowości.
6. Najważniejsza część ryzyka stopy procentowej w Banku związana jest z ryzykiem przeszacowania oraz ryzykiem bazowym.
7. Pomiar ryzyka przeszacowania oraz bazowego polega na porównaniu wielkości aktywów Banku przeszacowywanych w danym przedziale czasowym, z wartością pasywów w tym samym przedziale czasowym, w podziale na poszczególne stopy referencyjne.
8. Ryzyko opcji klienta bada się na dwóch poziomach:

- 1) w ramach opracowywania nowych produktów lub zmian w już obowiązujących regulacjach, tak by uniknąć przyjmowania zobowiązań zbyt ryzykownych dla Banku,
 - 2) poprzez identyfikację pozycji bilansu Banku narażonych na ryzyko opcji oraz określenie ich poziomu.
9. Bank do pomiaru stopnia narażenia na ryzyko stopy procentowej stosuje:
- 1) metodę luki stopy procentowej (jako podstawowe narzędzie),
 - 2) metodę symulacji dochodu,
 - 3) analizę podstawowych wskaźników ekonomicznych związanych z oceną ryzyka stopy procentowej.

Ryzyko operacyjne

1. Celem pomiaru ryzyka operacyjnego jest kwalifikacja ryzyka operacyjnego, co jest niezbędne do określenia zmian oraz tendencji zmian poziomu tego ryzyka.
2. Każda jednostka organizacyjna Banku, dokonuje oceny ryzyka operacyjnego w dwóch ujęciach:
 - 1) w ujęciu szacowania prawdopodobieństwa wystąpienia danego zdarzenia operacyjnego – ocena w trzystopniowej skali od 1 do 3,

Lp.	Prawdopodobieństwo	
1(A)	Niskie	Mało prawdopodobne
2(B)	Średnie	Prawdopodobne
3(C)	Wysokie	Bardzo prawdopodobne

- 2) w ujęciu szacowania skutków ekonomicznych wystąpienia danego ryzyka w postaci zdarzenia operacyjnego, z uwzględnieniem częstotliwości ich występowania – ocena w trzystopniowej skali od 1 do 3.

Lp.	Skutki ekonomiczne	Kwota	
1.	Niskie	od 50,00 zł do 10.000 zł.	Lub wzrost liczby skarg klientów; bez wydzwiku w mediach
2.	Średnie	od 10.001,00 zł do 50.000,00 zł	Lub wysoka liczba skarg klientów; ograniczony negatywny wydzwięk

			w mediach
3.	Wysokie	Od 50.001,00 zł	Lub wysoka liczba utraconych klientów; stały negatywny wydźwięk w mediach

3. Ocena ryzyka operacyjnego winna uwzględniać przyjęte mechanizmy kontrolne.
4. W przypadku wprowadzenia nowych mechanizmów kontrolnych, należy dokonać ponownej oceny ryzyka operacyjnego.
5. Pomiar ryzyka operacyjnego jest przeprowadzany z wykorzystaniem:
 - 1) wyników samooceny ryzyka operacyjnego,
 - 2) wyników kontroli wewnętrznej funkcjonalnej,
 - 3) wyników audytu wewnętrznego,
 - 4) zgromadzonych danych o zdarzeniach operacyjnych.
6. Wypełniając zalecenia wynikające z Rekomendacji M (17) Bank stara się bezpiecznie zarządzać ryzykiem operacyjnym w oparciu o dobre praktyki rynkowe.

Ryzyko braku zgodności

Pomiaru ryzyka braku zgodności dokonuje odpowiedzialna jednostka poprzez:

- 1) prowadzenie działania na rzecz zapewnienia zgodności działań Banku z prawem oraz przyjętymi standardami postępowania w tym:
 - a) prowadzenie rejestru regulacji wewnętrznych Banku,
 - b) koordynację zgodności oraz monitorowania procesu aktualizacji obowiązujących w Banku regulacji wewnętrznych z przepisami prawa współpracując z komórką prawną,
 - c) inicjowanie przeprowadzania cyklicznych szkoleń dla pracowników z zakresu przestrzegania obowiązujących w Banku norm prawnych i standardów postępowania.
- 2) Ocenę ryzyka braku zgodności związanym z wprowadzeniem nowych produktów, angażowaniem w nowe rodzaje działalności - Zespół zarządzania aktywami i pasywami,
- 3) Współpracę z jednostkami wewnętrznymi Banku w zakresie oceny i monitorowania ryzyka braku zgodności,
- 4) Współpracę z Bankiem Zrzeszającym oraz innymi podmiotami zewnętrznymi w zakresie wynikającym z konieczności zapewnienia zgodności,
- 5) Opracowanie raportu ryzyka braku zgodności,

- 6) Pełnienie funkcji konsultacyjnej i doradczej w obszarze zgodności dla innych jednostek wewnętrznych oraz pracowników Banku.

6. Ryzyko kredytowe:

Polityka zarządzania ryzykiem kredytowym w Ludowym Banku Spółdzielczym w Zduńskiej Woli określa te elementy działalności kredytowej Banku, które umożliwiają zminimalizowanie występujących w niej zagrożeń. Działania te mają na celu ograniczanie ryzyka kredytowego, z uwzględnieniem przyjętego dla tego procesu podziału kredytobiorców na:

- 1) podmioty gospodarcze i jednostki samorządu terytorialnego,
- 2) osoby fizyczne.

Taki podział kredytobiorców został przyjęty ze względu na specyfikę regulacji kredytowych, a także różnice w działaniach na rzecz ograniczania ryzyka kredytowego i zarządzania nim, w odniesieniu do każdej z tych grup. Sposoby pomiarów oraz analizy uzyskanych wyników jak również sporządzanie raportów dotyczących ryzyka kredytowego w odniesieniu do portfela kredytowego banku, dają możliwość wyciągnięcia istotnych wniosków wpływających z tych analiz, które są bardzo ważnym elementem służącym prawidłowemu zarządzaniu ryzykiem kredytowym. Ograniczanie ryzyka kredytowego jest bardzo ważne w działalności banku. Przy jego ograniczaniu należy pamiętać, że prawidłowo wytyczonym, najważniejszym celem banku jest poszukiwanie w każdej sytuacji takiego poziomu ryzyka kredytowego, który optymalizuje wynik finansowy banku.

Strategie i procesy monitorowania skuteczności zabezpieczeń i metod ograniczania ryzyka

Metodą zabezpieczania się przed nadmiernym ryzykiem w działalności kredytowej jest odpowiednio prowadzone zarządzanie ryzykiem zarówno w odniesieniu do pojedynczego kredytu, jak i łącznego zaangażowania kredytowego. Zarządzanie ryzykiem kredytowym w odniesieniu do pojedynczego kredytu polega na:

- 1) badaniu wiarygodności i zdolności kredytowej przed udzieleniem kredytu oraz prawidłowym zabezpieczeniu ekspozycji kredytowych poprzez stosowanie standardów kredytowych,
- 2) ograniczeniu wysokości kredytu poprzez jednostkowe limity zaangażowań,
- 3) bieżącym monitoringiem kredytowym,

- 4) dokonywaniu okresowych przeglądów ekspozycji kredytowych oraz tworzeniu rezerw,
- 5) prawidłowym prowadzeniu windykacji i nadzoru nad trudnymi kredytami,
- 6) kontroli kredytowej.

Zarządzanie ryzykiem kredytowym w odniesieniu do łącznego zaangażowania kredytowego przeprowadzane jest za pomocą:

- 1) dywersyfikacji ryzyka (limity),
- 2) monitorowania ekspozycji zagrożonych,
- 3) przedsięwzięć organizacyjno-kadrowych polegających w szczególności na:
 - przekazywaniu informacji kierownictwu,
 - odpowiednim doborze i szkoleniu personelu,
 - nadzorze nad działalnością kredytową.

W przypadku gdy poziom ryzyka kredytowego okazuje się nieakceptowany Bank podejmuje działania zmierzające do ograniczenia tego poziomu.

Mechanizmy służące ograniczeniu ryzyka kredytowego dzielą się na trzy grupy:

- 1) działania systemowo-organizacyjne,
- 2) działania realizacyjne,
- 3) działania kontrolne.

III Fundusze własne

Fundusze własne stanowią źródło finansowania działalności Banku i są gwarancją rozwoju. Stanowią również zabezpieczenie w przypadku poniesienia straty przez Bank. Wartość funduszy własnych jest wyznacznikiem poziomu stabilności finansowej Banku co przekłada się na stopień bezpieczeństwa prowadzonej działalności oraz zaufania Klientów Banku.

1. Fundusze własne Banku obejmują:

- 1) kapitał Tier I;
- 2) kapitał Tier II.

Kapitał Tier I Banku obejmuje:

- 1) kapitał podstawowy Tier I, na który składają się:**

a) wpłacony fundusz udziałowy,

Fundusz udziałowy Banku od 1 stycznia 2014 roku nie spełnia warunku zawartego w art.28 ust.1 lit.e CRR, który mówi, że instrumenty w kapitale podstawowym Tier I muszą spełniać warunek „wieczystości”; jednocześnie w trakcie prac legislacyjnych jest ustawa wprowadzająca zmiany do Ustawy o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających z dnia 7 grudnia 2000 roku, której wprowadzenie do polskiego porządku prawnego spowoduje, że udziały w bankach spółdzielczych będą spełniały wszystkie warunki kwalifikowania instrumentów do kapitału podstawowego Tier I.

Do czasu stosowania w Banku zmienionej ustawy, o której mowa powyżej, Bank wykazuje fundusz udziałowy w rachunku funduszy własnych, w ramach korekt okresu przejściowego, wg następujących zasad:

- 1) podstawą obliczeń jest kwota lista udziałowców oraz kwota opłaconych przez nich udziałów według stanu na 31.12. 2011 rok;
- 2) powyższa kwota jest pomniejszana o wszelkie wypłaty i wyksięgowania udziałów, które miały miejsce w latach 2012 -2017;
- 3) każdego roku, począwszy od początku 2014, kwota o której mowa w pkt.2 jest umniejszana o wartość stanowiącą iloczyn kwoty o której mowa w pkt.2 oraz ustalonej przez KNF stawki amortyzacji wynoszącej w kolejnych latach odpowiednio: 20% w 2014 roku, po 10% od 2015 do 2021 roku oraz jednorazowo 10% na koniec 2021 roku;
- 4) Bank do umniejszania stosuje amortyzację dzienną ;
- 5) Sposób postępowania w zakresie pomniejszeń funduszy własnych od 2015 roku:
 - bank jest zobowiązane **każdorazowo o wystąpienie** do KNF z wnioskiem o wydanie zgody na pomniejszenie funduszy własnych,
 - wnioski mogą dotyczyć:
 - określonej kwoty udziałów niezależnie od jej wysokości i niezależnie od tego czy kwota ta **dotyczy jednego czy też kilku udziałowców** i mogą być składane w dowolnym momencie,
 - określonej kwoty, którą Bank oszacuje „z góry”, wtedy taka zgoda, wydana indywidualnie bankowi, nazywana jest **zgoda uprzednią** i jest wydawana na okres 1 roku,
 - przy występowaniu przez Bank o **zgoda uprzednią**, wymagane jest aby wnioskowana kwota **nie przekraczała 2% kapitału podstawowego Tier 1, (art.32 ust.1 CRR)**

- **po otrzymaniu od KNF zgody** Bank jest zobowiązany **od razu pomniejszyć fundusze własne** o kwotę wydanej zgody (*art.28 ust.2 CRR*), niezależnie od tego czy:
 - minął okres wypowiedzenia – dla wniosków dotyczących określonych udziałów,
 - bank „zgromadził” odpowiednia kwotę wypowiedzianych udziałów – dla zgód uprzednich.

Każdy złożony wniosek musi spełniać warunki zawarte w art.30 Rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) nr 241/2014, czyli:

- uzasadnienie wniosku,
- analiza wpływu obniżenia funduszu udziałowego na regulacyjne wymogi kapitałowe w okresie co najmniej 3 lat, w tym struktura funduszy własnych i poziom współczynników kapitałowych,
- ocena ryzyka na jakie Bank jest lub może być narażony, oraz informacja o tym, czy poziom funduszy własnych zapewnia odpowiednie pokrycie takiego ryzyka, uwzględniając wyniki testu warunków skrajnych przeprowadzonego w odniesieniu do głównych czynników ryzyka w celu oszacowania potencjalnych strat w ramach różnych scenariuszy,
- inne wymagane przez KNF.

2) pomniejszenia kapitału podstawowego Tier I:

- a) wartości niematerialne i prawne wycenione według wartości bilansowej,
- b) wzajemne zaangażowania w instrumenty kapitałowe (krzyżowe powiązania kapitałowe) zaliczane do funduszy podstawowych Tier I,
- c) posiadane przez Bank bezpośrednio, pośrednio i syntetyczne udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli Bank nie dokonał znacznej inwestycji,
- d) posiadane przez Bank bezpośrednio, pośrednio i syntetyczne udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli Bank dokonał znacznej inwestycji,
- e) strata z lat ubiegłych, strata w trakcie zatwierdzania, strata netto bieżącego okresu;

3) dodatkowy kapitał podstawowy, który stanowi:

- a) instrumenty kapitałowe spełniające warunki opisane w art.52 CRR,

b) w ramach korekt okresu przejściowego – obligacje zaliczone do funduszy własnych banku na podstawie Uchwały KNF nr 314/2009 z dnia 14 października 2009 r. w sprawie innych pozycji bilansu banku zaliczanych do funduszy podstawowych banku, ich wysokości, zakresu i warunków ich zaliczania do funduszy podstawowych banku;

4) pomniejszenia dodatkowego kapitału podstawowego:

a) wzajemne zaangażowania w instrumenty kapitałowe (krzyżowe powiązania kapitałowe) zaliczane do dodatkowego kapitału podstawowego, jeżeli właściwy organ uznał, że miały one na celu sztuczne zwiększenie funduszy własnych Banku,

b) posiadane przez Bank bezpośrednio, pośrednio i syntetyczne udziały kapitałowe w instrumentach zaliczanych do dodatkowego kapitału podstawowego podmiotów sektora finansowego, jeżeli Bank nie dokonał znacznej inwestycji,

c) posiadane przez Bank bezpośrednio, pośrednio i syntetyczne udziały kapitałowe w instrumentach zaliczanych do dodatkowego kapitału podstawowego podmiotów sektora, jeżeli Bank dokonał znacznej inwestycji.

Kapitał Tier II Banku obejmuje:

1) instrumenty kapitałowe spełniające warunki opisane w art.63 CRR;

2) pożyczki podporządkowane;

3) rezerwę na ryzyko ogólne do wysokości 1,25 % aktywów ważonych ryzykiem;

4) pomniejszenia kapitału Tier II:

a) wzajemne zaangażowania w instrumenty kapitałowe (krzyżowe powiązania kapitałowe) zaliczane do kapitału Tier II, jeżeli właściwy organ uznał, że miały one na celu sztuczne zwiększenie funduszy własnych Banku,

b) posiadane przez Bank bezpośrednio, pośrednio i syntetyczne udziały kapitałowe w instrumentach zaliczanych do kapitału Tier II podmiotów sektora finansowego, jeżeli Bank nie dokonał znacznej inwestycji,

c) posiadane przez Bank bezpośrednio, pośrednio i syntetyczne udziały kapitałowe w instrumentach zaliczanych do kapitału Tier II, jeżeli Bank dokonał znacznej inwestycji.

Poniższe zestawienie przedstawia poziom poszczególnych pozycji funduszy własnych Banku według stanu na dzień 31.12.2017 roku.

Lp	Wyszczególnienie	Stan na dzień 31.12.2017	Opis	Przepis Rozporządzenie CRR
1	Kapitał rezerwowy (fundusz zasobowy i rezerwowy)	10.676.382,89	Fundusz tworzony z odpisów z zysku na kolejne lata (niepodzielny) oraz wpłat wpisowego	Art. 26 ust. 1
2	Fundusz udziałowy	291.150,00	Wartość udziałów członkowskich wg stanu na dzień 31.12.2011 po uwzględnieniu amortyzacji	Art. 26 ust. 1 lit.c
3	Fundusz ogólnego ryzyka	200.000,00	Fundusz utworzony z odpisów z zysków	Art. 26 ust. 1 lit.f
4	Wartości niematerialne i prawne	-10.885,50	Wartość netto wartości niematerialnych i prawnych pomniejszająca fundusze własne zgodnie z przepisami art. 127 Prawa Bankowego	Art.36 ust. 1 lit.b
	Kapitał podstawowy przed korektą	11.156.647,39		
	Amortyzacja funduszu udziałowego	-148 679,00		
	Kapitał podstawowy Tier I	11 007 968,39		
	Kapitał Tier II	0,00		
	Fundusze własne razem	11 007 968,39		

Wartość jednego udziału wynosi 150,00 zł.

- Fundusz udziałowy, zgodnie z CRR nie może być zaliczany do funduszy własnych. W okresie przejściowym tj. w latach 2012-2016, tylko część niezamortyzowana funduszu udziałowego będzie zaliczana do funduszy własnych. Podstawę obliczania funduszu udziałowego stanowi kwota opłaconych udziałów wg stanu na 31.12.2011r. pomniejszona o wszelkie wypłaty, które miały miejsce w latach 2012-2016, zamortyzowana o 40%, a w roku 2017 zamortyzowano o 10%.
- Kapitał rezerwowy składa się z funduszu zasobowego i rezerwowego; w 2017 roku nastąpiło zwiększenie funduszu zasobowego ogółem o kwotę 586 185,66 zł w stosunku do roku ubiegłego. Zmniejszenie funduszu w 2017r. nie wystąpiło.
- Saldo funduszu ogólnego ryzyka bankowego na 31.12.2017r. wynosiło 200 000,00 zł i w badanym okresie nie uległo zmianie.

Wysokość funduszy własnych na dzień 31.12.2017 r. wynosiła 11 007 968,39 zł, tj. 2 639 230,95 euro przeliczonej według kursu średniego ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski obowiązującego w dniu 31.12.2017r. (1 EUR = 4,1709 PLN).

Suma wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka (kapitał regulacyjny) niezbędny do pokrycia wszystkich zidentyfikowanych, istotnych rodzajów ryzyka występujących w działalności Banku (kapitał wewnętrzny) wynosił 2 845 tys. zł, stwarzając odpowiednią nadwyżkę funduszy własnych nad tymi wymogami.

Wykazany na 31.12.2017 r. regulacyjny wymóg kapitałowy w odniesieniu do funduszy własnych wygenerował współczynnik wypłacalności na poziomie 30,95%.

IV Adekwatność kapitałowa

Opis metody stosowanej do oceny adekwatności poziomu ryzyka kapitału wewnętrznego

Celem procesu adekwatności kapitału wewnętrznego jest zapewnienie utrzymywania kapitału w wysokości dostosowanej do profilu ryzyka Banku.

Zgodnie z art. 128 ust. 1 pkt 2 ustawy Prawo bankowe, Bank jest zobowiązany utrzymywać sumę funduszy własnych i dodatkowych pozycji bilansu Banku określonych przez Komisję Nadzoru Finansowego na poziomie nie niższym niż wyższa z następujących wartości:

a) suma wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka oraz wymogów kapitałowych z tytułu przekroczenia limitów i naruszenia innych norm określonych w ustawie –wyliczonych według procedur dla Filaru I

b) oszacowana przez bank kwota, niezbędna do pokrycia wszystkich zidentyfikowanych, istotnych rodzajów ryzyka występujących w działalności banku oraz

zmian otoczenia gospodarczego, uwzględniająca przewidywany poziom ryzyka (kapitał wewnętrzny)- wyliczany wg wewnętrznej procedury.

Współczynnik wypłacalności na poziomie co najmniej 10%.

W celu sprostania tym wymogom, w „Procedurze szacowania kapitału wewnętrznego oraz oceny adekwatności kapitałowej w Ludowym Banku Spółdzielczym w Zduńskiej Woli”, oprócz zasad kalkulacji kapitału wewnętrznego zaproponowano regułę, że bank będzie zarządzał ryzykiem i kapitałem w taki sposób, aby większa z dwóch ww. wartości, stanowiła maksymalnie 65 % funduszy własnych Banku.

Raporty z zakresu oceny adekwatności kapitałowej Banku otrzymują w cyklach kwartalnych Zespół ZAiP, Zarząd Banku, Rada Nadzorcza.

1. Poniższa tabela przedstawia kwoty stanowiące 8% ekspozycji ważonej ryzykiem dla każdej z klas ekspozycji.

Lp.	Wyszczególnienie	Kwota w tys. zł.
1.	Aktywa o wadze ryzyka 0%	0
2.	Aktywa o wadze ryzyka 20%	282
3.	Aktywa o wadze ryzyka 50%	0
4.	Aktywa o wadze ryzyka 75%	189
5.	Aktywa o wadze ryzyka 100%	1755
	RAZEM	2 226

Lp.	Wyszczególnienie	Kwota w tys. zł.
1.	Samorządy terytorialne i władze lokalne	282
2.	Organy administracji i podmioty nieprowadzące	
3.	Instytucje- banki	
4.	Przedsiębiorcy	677
5.	Detaliczne	189
6.	Zabezpieczenie na nieruchomościach	879
7.	Przeterminowane	0
8.	Ekspozycje kapitałowe	87
9.	Pozostałe	112
	RAZEM	2 226

W powyższym zestawieniu zamieszczamy te klasy ekspozycji kredytowych, które zgodnie z „Procedurą wyznaczania wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka w LBS w Zduńskiej Woli” Bank wyodrębnia w swojej działalności.

Poniższe zestawienie przedstawia poziom minimalnych wymogów kapitałowych na poszczególne rodzaje ryzyka według stanu na dzień 31.12.2017 roku. Wyliczenia zostały dokonane zgodnie z „Procedurą wyznaczania wewnętrznego wymogu kapitałowego w Ludowym Banku Spółdzielczym w Zduńskiej Woli”

Wyszczególnienie	Kwota
Ryzyko kredytowe	2 226
Ryzyko rynkowe	-
Ryzyko operacyjne	620
Pozostałe wymogi	-
Łączny wymóg na ryzyka Filaru I	2 845
Redukcja wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego	-
Ryzyko koncentracji zaangażowań	-
Ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej	-
Ryzyko płynności	-
Ryzyko wyniku finansowego	-
Ryzyko kapitałowe	-
Pozostałe ryzyka	-
Łączna wartość wewnętrznych wymogów kapitałowych	2 845
Rezerwa na ryzyko ogólne	
Wewnętrzne wymogi kapitałowe po uwzględnieniu rezerwy na ryzyko ogólne	
Wymóg kapitałowy	2 845
Współczynnik wypłacalności [%]	30,95

V Ryzyko kredytowe i ryzyko rozmycia

1. Dla wyliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego, ekspozycję uznaje się za przeterminowaną, jeżeli przeterminowanie przekracza 90 dni, a przeterminowana kwota przekracza w przypadku ekspozycji detalicznych 500,00 złotych, a w przypadku pozostałych klas ekspozycji przeterminowana kwota przekracza 3.000,00 złotych.

2. Dla potrzeb naliczenia odpowiedniej wysokości rezerw celowych od ekspozycji kredytowych klasyfikowanych do kategorii „normalnej”, „pod obserwacją”, „poniżej standardu”, „wątpliwe”, lub „stracone”, stosuje się zasady wynikające z Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków (Dz. U. z 2008r. Nr 235 poz. 1589 z późniejszymi zmianami) oraz zasady określone w procedurze wewnętrznej w sprawie tworzenia rezerw celowych.
3. Opis stosowanego podejścia i metod przyjętych do ustalania korekt wartości i rezerw:
Ludowy Bank Spółdzielczy z siedzibą w Zduńskiej Woli tworzy rezerwy na ryzyko związane z działalnością banków oraz dokonuje wyceny i aktualizacji aktywów i zobowiązań pozabilansowych zgodnie z zasadami określonymi w Procedurze tworzenia rezerw celowych na ryzyko związane z działalnością banku oraz aktualizacji wyceny pozostałych aktywów- Uchwała Zarządu Nr 52/2008 z dnia 29.12.2008 r. Procedura zgodna z zasadami określonymi w Rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków (Dz. U. 2008 r. Nr 235, poz.1589);
4. Bank w swoich analizach przyjmuje następujący podział na istotne obszary geograficzne:
Jako region geograficzny przyjmuje się obszar powiatu, na którym działa bank (powiaty: zduńskowolski, łaski, pabianicki) oraz pozostały obszar woj. łódzkiego.

Wyszczególnienie	Wartość w tys. zł
Powiat zduńskowolski	19 090
Powiat łaski	18 710
Powiat pabianicki	5 954
Pozostały obszar woj. łódzkiego	1 920
Razem zaangażowanie	45 674

5. Ekspozycje kredytowe według wyceny bilansowej (po korektach rachunkowych) na dzień 31.12.2017 roku, bez uwzględnienia skutków ograniczania ryzyka w podziale na klasy przedstawia poniższe zestawienie.

		Stan na dzień	Średnia kwota w okresie od

Lp.	Wyszczególnienie	31.12.2017 r. w tys. zł.	31.12.2016 r. do 31.12.2017 r.
1.	ekspozycje lub ekspozycje warunkowe wobec rządów lub banków centralnych	584	540
2.	ekspozycje lub ekspozycje warunkowe wobec jednostek samorządów regionalnych i władz lokalnych	17 591	18 208
3.	ekspozycje lub ekspozycje warunkowe wobec podmiotów sektora publicznego	8	10
4.	ekspozycje lub ekspozycje warunkowe wobec wielostronnych banków rozwoju		
5.	ekspozycje lub ekspozycje warunkowe wobec organizacji międzynarodowych		
6.	ekspozycje lub ekspozycje warunkowe wobec instytucji	70 214	66 065
7.	ekspozycje lub ekspozycje warunkowe wobec przedsiębiorców	11 299	6 618
8.	ekspozycje detaliczne lub warunkowe ekspozycje detaliczne	3 260	7 541
9.	ekspozycje lub ekspozycje warunkowe zabezpieczone na nieruchomościach	13 796	13.046
10.	ekspozycje przeterminowane		
11.	ekspozycje należące do nadzorczych kategorii wysokiego ryzyka		
12.	ekspozycje z tytułu obligacji zabezpieczonych		
13.	pozycje sekurytyzacyjne		
14.	ekspozycje krótkoterminowe wobec instytucji i przedsiębior.		
15.	ekspozycje z tytułu jednostek uczestnictwa w instytucjach zbiorowego inwestowania		
16.	Ekspozycje kapitałowe	1 088	1 051
17.	inne pozycje	4 499	4 435
RAZEM		122 339	117 007

6. Struktura zaangażowania Banku wobec poszczególnych sektorów lub według typu kontrahenta w rozbiciu na klasy ekspozycji.

6.1 Strukturę zaangażowania Banku wobec sektora finansowego według typu kontrahenta według stanu na dzień 31.12.2017 roku przedstawia poniższa tabela.

Lp.	Typ kontrahenta	Wartość w zł
1.	Banki	70 797
	Należności normalne	70 797
	Należności pod obserwacją	
	Należności zagrożone	
2.	Pozostałe instytucje pośrednictwa finansowego	
3.	Pomocnicze instytucje finansowe	2 273
4.	Instytucje ubezpieczeniowe	
Razem zaangażowanie w sektorze finansowym		73 070

6.2 Strukturę zaangażowania Banku wobec sektora niefinansowego w podziale na typ kontrahenta według stanu na dzień 31.12.2017 roku przedstawia poniższa tabela.

Lp.	Typ kontrahenta	Wartość w tys. zł
1.	Przedsiębiorstwa i spółki państwowe	0
	Należności normalne	
	Należności pod obserwacją	
	Należności zagrożone	
2.	Przedsiębiorstwa i spółki prywatne oraz spółdzielnie	3 870
	Należności normalne	3 238
	Należności pod obserwacją	
	Należności zagrożone	632
3.	Przedsiębiorcy indywidualni	1 175
	Należności normalne	1 175
	Należności pod obserwacją	
	Należności zagrożone	
4.	Osoby prywatne	5 271
	Należności normalne	5 271
	Należności pod obserwacją	
	Należności zagrożone	
5.	Rolnicy indywidualni	15 205
	Należności normalne	15205
	Należności pod obserwacją	
	Należności zagrożone	

6.	Instytucje niekomercyjne działające na rzecz gospodarstw domowych	289
	Należności normalne	289
	Należności pod obserwacją	
	Należności zagrożone	
Razem zaangażowanie w sektorze niefinansowym		25 810
Fundusz pomocowy- wkłady pieniężne		355

6.3 Strukturę zaangażowania Banku wobec sektora budżetowego w rozbiciu na kategorie należności według stanu na dzień 31.12.2017 roku przedstawia poniższa tabela.

Wyszczególnienie	Wartość w tys. zł
Należności normalne	17 591
Należności pod obserwacją	
Należności zagrożone	
Razem zaangażowanie w sektorze budżetowym	17 591

6.4. Struktura zaangażowania portfela kredytowego w podziale na branże:

L.p.	Branże	Wartość ekspozycji w tys.
1	- rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	15 205
2	- rybactwo	0,00
3	- górnictwo	0,00
4	- przetwórstwo przemysłowe	0,00
5	- wytwarzanie i zaopatrywanie w en. elektryczną, gaz, wodę	0,00
6	- budownictwo	632
7	- handel hurtowy i detaliczny	300
8	- hotele i restauracje	518
9	- transport gospodarka magazynowa i łączność	606
10	- pośrednictwo finansowe	2 273
11	- obsługa nieruchomości, wynajem i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej	0
12	- administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i powszechne ub. zdrowotne	17 591
13	- edukacja	0

14	- ochrona zdrowia i pomoc społeczna	0
15	- działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała	2 990
16	- gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników	0,00
17	- organizacje i zespoły eksterytorialne	289
18	- inne (kredyty dla osób fizycznych)	5 271
19	- inne – Fundusz pomocowy	355
	Razem zaangażowania w sektorze niefinansowym i budżetowym	46 030

7. Strukturę ekspozycji według okresów zapadalności w podziale na istotne klasy należności według stanu na dzień 31.12.2017 roku przedstawia poniższa tabela.

Typ kontrahenta	1-30 dni	1- 3 m- cy	3- 6 m- cy	6-12 m- cy	1- 2 lat	2- 5 lat	5- 10 lat	10- 20 lat	Powyżej 20 lat	Razem w tys.
Sektor finansowy	50	101	151	303	605	1063				2 273
Przedsiębiorstwa i spółki prywatne oraz spółdzielnie	726	449	255	401	749	1203	88		355	4 226
Gospodarstwa domowe	391	1168	1532	3069	5372	7412	2372	335		21 651
Instytucje niekomercyjne	13	26	40	113	56	41				289
Sektor budżetowy	51	709	845	1615	3269	5870	5232			17 591
RAZEM	1231	2453	2823	5501	10051	15589	7692	335	355	46 030

8. Strukturę należności zagrożonych w rozbiciu na istotne klasy ekspozycji kredytowych według stanu na dzień 31.12.2017 r. przedstawiają poniższe tabele.

Typ kontrahenta (podmiot)	Należności normalne	Należności pod obser.	Należności zagrożone	Razem w tys.	Struktura
Przedsiębiorstwa i spółki prywatne oraz spółdzielnie	-	-	632	632	100,00 %
Przedsiębiorcy indywid.	-	-	-	-	-
Rolnicy indywidualni	-	-	-	-	-
Osoby prywatne	-	-	-	-	-
Suma	-	-	632	632	100 %

Stan rezerw celowych w trakcie roku 2017 zmieniał się następująco:

Bilans otwarcia = 717.039 zł

Koszty tworzenia rezerw celowych = 16.111 zł

Dochody z tytułu rozwiązania rezerw celowych = 27.587 zł

Spłacone należności nieściągalne = 0

Stan rezerw celowych na 31.12.2017 r. = 728.515 zł

w tym – rezerwa na należności normalne = 60.273 zł.

- rezerwa na należności zagrożone = 668.242 zł.

Wskaźnik kredytów i pożyczek zagrożonych do kredytów i pożyczek ukształtował się na koniec grudnia 2017 na poziomie 1,38 %.

VI Ryzyko kredytowe kontrahenta

Bank nie prowadzi działalności handlowej.

W 2017 roku Bank nie korzystał z ocen zewnętrznych instytucji oceny wiarygodności kredytowej i agencji kredytów eksportowych.

VII Zestawienie posiadanych papierów wartościowych.

1/ Dłużne papiery wartościowe:

L.p.	Wyszczególnienie	Wartość bilansowa	Wartość rynkowa	Wartość godziwa
1	Bankowe papiery wartościowe SGB- Bank S.A.	360.000,00	-	360.000,00
	Razem	360.000,00	-	360.000,00

2/ Udziały lub akcje w innych jednostkach:

L.p.	Wyszczególnienie	Wartość bilansowa	Wartość rynkowa	Wartość godziwa
1	Krajowy związek Banków Spółdzielczych	-	-	-
2	Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych	800,00	-	800,00
3	SGB- Bank S.A.	726.100,00	-	726.100,00
	Razem	726.900,00	-	726.900,00

VIII Ryzyko stopy procentowej dla pozycji zakwalifikowanych do portfela bankowego

1. Pomiar ryzyka stopy procentowej oparty jest na następujących założeniach:

- 1) do pomiaru ryzyka stopy procentowej Bank stosuje metodę luki stopy procentowej,
- 2) do oceny tego ryzyka Bank wykorzystuje również inne dodatkowe metody, np. badania symulacyjne zmian w przychodach odsetkowych, zmian w kosztach odsetkowych i w konsekwencji zmian w wyniku odsetkowym,

- 3) badaniu i ocenie podlega wpływ zmian stóp procentowych na wynik odsetkowy Banku.
- 4) zarządzanie ryzykiem stopy procentowej koncentruje się na zarządzaniu ryzykiem przeszacowania, ryzykiem bazowym oraz na kontroli ryzyka opcji klienta oraz kształtowania się ryzyka krzywej dochodowości,
- 5) Bank ogranicza ryzyko stopy procentowej poprzez stosowanie systemu limitów i odpowiednie kształtowanie struktury aktywów i pasywów wrażliwych na zmiany stóp procentowych.

Analiza luki polega na określeniu wielkości niedopasowania między wrażliwymi na zmiany stopy procentowej aktywami i pasywami w poszczególnych przedziałach czasowych uwzględniających pierwszy możliwy termin zmian (przeszacowania) stóp procentowych.

Zakłada się, że zmiana stóp procentowych sama w sobie nie jest źródłem potencjalnych strat dla Banku. Narażenie na negatywne oddziaływanie na wyniki Banku związane jest z występującymi różnicami w wielkościach aktywów i pasywów przeszacowywanych w poszczególnych terminach.

2. Bank dokonuje pomiaru ryzyka stopy procentowej z miesięczną częstotliwością. Wyniki pomiaru wraz ze stosownym opisem oraz komentarzem w formie analizy przekazywane są:
 - 1) co kwartał Zespołowi Zarządzania Aktywami i Pasywami,
 - 2) co kwartał Zarządowi Banku,
 - 3) Zarząd przedstawia co kwartał Radzie Nadzorczej Banku informację zarządczą z zakresu poziomu ryzyka stopy procentowej.
3. Uwzględniając **jednocześnie ryzyko przeszacowania** oraz **ryzyko bazowe**, a więc nierównomierne zmiany oprocentowania aktywów i pasywów w Banku, przy założonej zmianie stóp procentowych NBP o 1 pp., zmiana wyniku odsetkowego wyniesie 626,8 tys. zł, stanowiąc 5,7% funduszy własnych; biorąc pod uwagę wyliczenie zmiany wyniku odsetkowego przy ryzyku niedopasowania terminów przeszacowania na poziomie – 74,8 tys. zł (przy założonym jednoczesnym spadku wszystkich stóp procentowych w Banku o 1 pp.), samo ryzyko bazowe, rozumiane jako nierównomierna zmiana oprocentowania aktywów i pasywów Banku, daje spadek wyniku odsetkowego w wysokości łącznej 552,0 tys. zł;

- niekorzystnym byłby nagły spadek stóp procentowych o 2 pp. (test warunków skrajnych – *stress test*) - zmiana dochodu z tytułu ryzyka przeszacowania i ryzyka bazowego łącznie wyniesie 1.165,8 tys. zł, stanowiąc 10,6% funduszy własnych;
Biorąc pod uwagę powyższe wielkości, poziom ryzyka stopy procentowej z tytułu niedopasowania w przedziałach przeszacowania i ryzyka bazowego łącznie jest umiarkowany;
- Powyższe wyliczenia wskazują, że występujące w Banku **ryzyko bazowe jest wyższe niż ryzyko niedopasowania w przedziałach przeszacowania**;
- Na poziom ryzyka stopy procentowej największy wpływ mają: wysoki poziom depozytów z oprocentowaniem < 2%;

IX. Ryzyko płynności i pozycje płynnościowe:

I. Kwestie organizacyjne:

1. Rada Nadzorcza Banku:

- Nadzoruje realizację polityki zarządzania ryzykiem płynności,
- Zatwierdza cele strategiczne w zarządzaniu ryzykiem płynności, zawarte w obowiązującej w Banku Strategii zarządzania ryzykiem,
- Nie rzadziej niż raz na kwartał, analizuje raporty o poziomie płynności Banku, ponoszonym przez Bank ryzyku płynności, wykorzystaniu limitów ostrożnościowych i skutkach decyzji w zakresie zarządzania ryzykiem płynności, oraz zapewnić, by Zarząd Banku podejmował odpowiednie działania naprawcze w sytuacji wystąpienia problemów,
- Określa akceptowany poziom ryzyka płynności Banku (tzw. apetyt na ryzyko),
- Pełni funkcję kontrolną w odniesieniu do zarządzania ryzykiem płynności podejmowanym przez Bank.

2. Zarząd Banku:

- Odpowiada za stworzenie skutecznego systemu zarządzania ryzykiem płynności,
- Odpowiada za ustanowienie procesu zarządzania ryzykiem płynności w sposób zapewniający utrzymanie płynności bieżącej, krótkoterminowej, średnioterminowej oraz długoterminowej w normalnych warunkach, jak i w przypadku wystąpienia zdarzeń kryzysowych,
- Dostosowuje strukturę organizacyjną Banku oraz stopień zaawansowania metod

- zarządzania ryzykiem płynności do charakteru, rozmiaru i skali działalności Banku, złożoności modelu biznesowego oraz profilu ryzyka banku,
- d) Precyzyjnie i jednoznacznie określa tolerancję ryzyka płynności adekwatną do strategii działalności,
 - e) Sprawuje kontrolę nad stworzeniem odpowiedniego systemu raportowania,
 - f) Odpowiada za dostosowanie rodzajów i wielkości ryzyka oraz procesu zarządzania do akceptowanego przez Radę Nadzorczą ogólnego poziomu ryzyka.
3. Członek Zarządu ds. finansowych – Główny Księgowy, odpowiedzialny jest za:
- a) Utrzymanie środków na rachunku bieżącym w Banku Zrzeszającym w ilości zapewniającej:
 - wywiązanie się z bieżących i przyszłych zobowiązań Banku,
 - utrzymanie rezerwy obowiązkowej na wymaganym przepisami NBP poziomie,
 - b) Bieżące zarządzanie środkami pieniężnymi w kasach Banku,
 - c) Utrzymywanie poziomu nadzorczych miar płynności,
 - d) Utrzymywanie krótkoterminowej, średnioterminowej i długoterminowej płynności Banku,
 - e) Maksymalizowanie dochodów z przeprowadzanych transakcji (zapewnienie maksymalizacji dochodów, przy jednoczesnym utrzymaniu bezpiecznego poziomu ryzyka płynności),
 - f) Prawidłowość i bezpieczeństwo zawieranych transakcji,
 - g) Identyfikację zagrożeń mających wpływ na płynność finansową Banku, oraz dokonywanie pomiaru i kontroli ryzyka związanego z płynnością, zgodnie z procedurami ustalonymi przez Zarząd Banku,
 - h) Weryfikację planów awaryjnych komórek i jednostek organizacyjnych, w celu zapewnienia spójności działań,
 - i) Realizację działań awaryjnych.
4. Stanowisko do spraw ryzyk bankowych:
- a) Monitoruje i analizuje poziom ryzyka płynności,
 - b) Oblicza poziom nadzorczych miar płynności,
 - c) Opracowuje limity dotyczące ryzyka płynności,
 - d) Analizuje wpływ obecnej i przyszłej sytuacji na rynku międzybankowym i sytuacji ogólnogospodarczej na ryzyko płynności Banku,
 - e) Sporządza informacje zawierające ocenę ryzyka płynności wraz ze stosownymi wnioskami dla Zespołu ZAiP, Zarządu i Rady Nadzorczej.

Funkcje zarządzania i monitorowania płynności są w pełni scentralizowane.

Łącznie z Panem Finansowego Banku opracowywany jest Plan pozyskania długoterminowych źródeł finansowania.

1. Plan pozyskania długoterminowych źródeł finansowania obejmuje m. in.:

- 1) prognozy oraz założenia dotyczące wielkości, rodzajów (w szczególności pod względem pierwotnych terminów wymagalności), struktury podmiotowej depozytów oraz innych zobowiązań zaliczanych przez Bank do długoterminowych źródeł finansowania,
- 2) politykę stóp procentowych oraz opłat związanych z prowadzeniem rachunków depozytowych, związaną z planowaną strukturą depozytów, z uwzględnieniem zachowań konkurencji,
- 3) analizy wykonania prognoz założonych w planie w porównaniu z osiągniętymi wynikami, uwzględniające badanie dynamiki zmian poziomu depozytów oraz dokonywanie oceny struktury tych depozytów,
- 4) strategię marketingową wobec klientów Banku.

2. Plan pozyskania długoterminowych źródeł finansowania corocznie zatwierdzany jest przez Radę Nadzorczą.

1. Do podstawowych zadań przy zarządzaniu płynnością śróddzienną należą:

- 1) Identyfikowanie i priorytetyzowanie kluczowych zobowiązań w celu wykonania ich w określonym terminie dnia operacyjnego,
- 2) Posiadanie zdolności zarządzania terminami swoich wpływów zgodnie z celami płynności śróddziennej,
- 3) Posiadanie zdolności zarządzania wpływami płatniczymi kluczowych klientów.

2. Do czynności wykonywanych każdego dnia przez stanowisko ds. ryzyk bankowych należą:

- 1) Sporządzanie prognozy śróddziennych przepływów pieniężnych, z uwzględnieniem:
 - a) informacji o stanie rachunku nostro,
 - b) informacji dotyczących rozrachunków międzybankowych – uzyskanych z systemu księgowego Banku,
 - c) informacji o stanie środków pieniężnych w kasach Banku,

- d) prognoz odprowadzeń i zasileń w środki pieniężne uzyskanych z oddziałów Banku,
- e) wymaganego (przepisami NBP) stanu rezerwy obowiązkowej,
- f) wielkości posiadanych lokat terminowych,
- g) ustalenia wolnych środków do zagospodarowania, bądź niedoboru środków;

Formularz analizy przepływów środków pieniężnych oraz zagospodarowanie wolnych środków na dany dzień stanowi załącznik nr 1 do niniejszych Zasad.

- 2) Analiza cen środków pieniężnych oraz sytuacji na rynku międzybankowym;
- 3) Obliczanie i utrzymywanie poziomu nadzorczych miar płynności.

Bank jest zrzeszony w Zrzeszeniu SGB oraz jest uczestnikiem Spółdzielczego Systemu Ochrony SGB. Bank Zrzeszający wykonuje na rzecz Banku rozliczenia pieniężne, prowadzi rachunek bieżący oraz rachunek rezerwy obowiązkowej, udziela kredytów, prowadzi rachunek Minimum Depozytowego, gromadzi nadwyżki środków płynnościowych.

Bank w ramach Zrzeszenia jest zobowiązany do posiadania wystarczającej ilości środków na rachunku bieżącym w Banku Zrzeszającym, które zabezpieczają wypływy z rachunku bieżącego na koniec dnia operacyjnego.

Bank ma obowiązek w ramach Systemu Ochrony SGB utrzymania środków na rachunku Minimum Depozytowego w Banku Zrzeszającym. Celem utworzenia Minimum Depozytowego jest stworzenie skutecznego mechanizmu zapewnienia płynności Uczestników Systemu Ochrony, a w szczególności zabezpieczenia płynności bieżącej .

Dodatkowe zabezpieczenie płynności funkcjonujące w Zrzeszeniu :

- Bank może skorzystać w Banku Zrzeszającym z kredytu w rachunku bieżącym oraz kredytu rewolwingowego;
- Bank jako uczestnik Spółdzielczego Systemu ochrony SGB w uzasadnionych przypadkach może uzyskać pomoc płynnościową z Funduszu Pomocowego.

Uczestnicy tworzą w Spółdzielni Fundusz Pomocowy, którego celem jest finansowanie zadań Spółdzielni w zakresie udzielania pomocy finansowej uczestnikom, mającej na celu zapewnienie płynności oraz poprawę ich wypłacalności i zapobieżenie upadłości.

W ramach Funduszu Pomocowego wyodrębnia się część środków w wysokości 20% Funduszu Pomocowego, która jest dostępna dla uczestników niezwłocznie po zgłoszeniu spółdzielni problemów z płynnością lub wypłacalnością uczestnika.

Każdy uczestnik zobowiązuje się zapewnić źródła finansowania Funduszu Pomocowego zgodnie z umowa ochrony.

II. Zakres ujawnień ilościowych:

Rozmiar i skład nadwyżki płynności:

Współczynniki miar nadzorczych		
M1 Współczynnik udziału podstawowej i uzupełniającej rezerwy płynności w aktywach ogółem	0,33	min 0,23
M2 Współczynnik pokrycia aktywów niepięlnych funduszami własnymi	3,58	min 1,10
Wskaźniki miar nadzorczych płynności wynikające z rozporządzenia CRR		
Wskaźnik pokrycia wypływów netto (LCR - Liquidity Coverage Ratio)	135 %	min 80 %
Wewnętrzny wskaźnik stabilnego finansowania (NSFR - Net Stable Funding Ratio)	126 %	min 100%

Luka płynności

Lp	Wyszczególnienie	SUMA	> 24 h < = 7 dni	> 7 dni < = 1 m-ca	> 1 m-ca < = 3 m-cy	> 3 m-cy < = 6 m-cy	> 6 m-cy < = 1 rok
Wskaźniki płynności							
1.	Luka		10 327	18 831	7 016	10 515	7 902
2.	Luka skumulowana		-3 328	15 503	22 518	33 033	40 936
3.	Wskaźnik płynności		144,22	19,08	3,49	3,80	2,15
4.	Wskaźnik płynności skumulowany		0,81	1,84	2,05	2,32	2,28

Wysokość limitów wewnętrznych w Systemie Ochrony w obszarze płynności

L.p.	Nazwa limitu	Limit SSO	Limit wewnętrzny Banku	Poziom wskaźnika	Wykorzystanie limitu SSO
4.a	wskaźnik LCR	min 64%	min 80%	135%	47,41%
4.b	wskaźnik NSFR	min 100%	min 100%	123%	81,30%
4.c	M1 Współczynnik udziału podstawowej i uzupełniającej rezerwy płynności w aktywach ogółem	min 0,20	min 0,23	0,33	60,61%
4.c	M2 Współczynnik pokrycia aktywów niepięlnych funduszami własnymi	min 1,00	min 1,10	3,58	27,93%
4.d	wskaźnik (Depozyty + FW)/(Kredyty + Aktywa trwałe)	min 105%	min 140%	251,52%	41,75%
4.e	udział aktywów z tytułu inwestycji finansowych w funduszach własnych	max 150%	max 100%	3,27%	3,27%

Celem ograniczenia ryzyka Spółdzielnia wprowadza limity, pozwalające na wdrożenie, w odpowiednim momencie mechanizmów zapobiegających powstaniu nadmiernego ryzyka.

III. Zakres ujawnień jakościowych:

1. Cele polityki Zarządu odzwierciedlają specyfikę Banku, a także konkretne jego cele:

- a) zapewnienie finansowania aktywów i terminowego wykonania zobowiązań w toku normalnej działalności Banku lub w innych warunkach, które można przewidzieć, bez konieczności poniesienia straty,
 - b) zapewnienie utrzymania płynności bieżącej, krótkoterminowej, średnioterminowej oraz długoterminowej dostosowanej do rozmiarów i rodzaju działalności, w sposób zapewniający wykonanie wszystkich zobowiązań pieniężnych zgodnie z terminami ich wymagalności, oraz zapewniający wypełnienie nadzorczych miar płynności,
 - c) optymalizację realizowanego dochodu przy równoczesnym zachowaniu pełnego bezpieczeństwa płynności,
 - d) zapobieganie sytuacjom kryzysowym (zachwianiu płynności).
2. Celem Banku jest wydłużenie średniego terminu wymagalności przyjmowanych depozytów, w szczególności poprzez pozyskiwanie środków obcych stabilnych tak, aby Bank mógł otwierać po stronie aktywnej pozycje o dłuższym horyzoncie czasowym, przy czym Bank będzie dążył do takiego konstruowania produktów depozytowych, aby było to optymalne pod kątem ryzyka płynności uwzględniając przyjęte przez Bank limity koncentracji, zakładające ograniczenia w zakresie uzależnienia od poszczególnych źródeł finansowania.
 3. Celem polityki zarządzania ryzykiem płynności nie jest przetrwanie sytuacji kryzysowej, lecz w głównej mierze zapobieganie takiej sytuacji; Bank, aby spełnić powyższy cel, jest zobowiązany do zapewnienia terminowej realizacji bieżących i przyszłych zobowiązań wobec klientów (regulowania zobowiązań płatniczych, wypłat środków deponentom, wywiązania się z przyjętych zobowiązań kredytowych oraz pełnego wykonania udzielonych zobowiązań pozabilansowych).
 4. Przez zarządzanie ryzykiem płynności rozumie się proces kształtowania struktury ilościowej (zróżnicowanie składników zarówno pasywów, jak i aktywów), w celu zapewnienia płynności finansowej Banku, przy jednoczesnym osiągnięciu optymalnego wyniku finansowego.
 5. Polityka zarządzania ryzykiem płynności ma całościowy i skonsolidowany charakter:
 - a) Całościowy charakter zarządzania oznacza uwzględnienie wszystkich istotnych dla Banku rodzajów ryzyka i zależności między nimi;
 - b) Skonsolidowane zarządzanie ryzykiem płynności oznacza objęcie procesem zarządzania wszystkich jednostek Banku.

6. Realizacja strategii zarządzania płynnością następuje poprzez równoczesne zarządzanie aktywami i pasywami oraz pozycjami pozabilansowymi Banku.

W celu określenia wpływu innych rodzajów ryzyk na płynność finansową Banku, przy analizie ryzyk uznanych przez Bank za istotne (w szczególności: ryzyka kredytowego, ryzyka operacyjnego, ryzyka stopy procentowej i ryzyka reputacji) dokonuje się przeglądu ich wpływu na ryzyko płynności.

Bank sporządza testy warunków skrajnych badających wpływ zmiany zarówno czynników wewnętrznych, jak i systemowych (oddzielnie, jak i łącznie) na możliwość utrzymania płynności przez Bank.

Testy warunków skrajnych (ich założenia i scenariusze) podlegają przeglądom co najmniej raz w roku, a w przypadku istotnej zmiany warunków rynkowych, lub skali prowadzonej działalności częściej.

Polityka utrzymywania rezerwy płynności:

1. Bank utrzymuje płynność krótkoterminową i długoterminową na adekwatnym poziomie z zachowaniem norm zawartych w Uchwale Nr 386/2008 KNF z dnia 17 grudnia 2008 roku w sprawie ustalenia wiążących banki norm płynności.
2. Komórka monitorująca dokonuje na każdy dzień sprawozdawczy obliczeń nadzorczych miar płynności krótkoterminowej oraz płynności długoterminowej, umożliwiających przeprowadzanie przez KNF oceny skuteczności zarządzania płynnością.
3. Bank wyznacza elementy nadzorczych miar płynności na każdy dzień sprawozdawczy, na podstawie poniższych danych, z uwzględnieniem zapisów § 9:
 - a) podstawowej rezerwy płynności (A1),
 - b) uzupełniającej rezerwy płynności (A2),
 - c) pozostałych transakcji zawieranych na hurtowym rynku finansowym (A3),
 - d) aktywów o ograniczonej płynności (A4),
 - e) aktywów niepłynnych (A5),
 - f) aktywów ogółem (A6),

funduszy własnych pomniejszonych o sumę wartości wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka rynkowego i wymogu z tytułu ryzyka rozliczenia dostawy oraz ryzyka kontrahenta (B1).

Częstotliwość i rodzaj sprawozdawczości w zakresie ryzyka płynności:

1. Stanowisko ds. ryzyk bankowych przekazuje następujące informacje:
 - a) Codzienne dla Członka Zarządu ds. finansowych bezpośrednio nadzorującego zarządzanie płynnością:
 - 1) Zestawienie przepływów środków pieniężnych oraz zagospodarowanie wolnych środków,
 - 2) Kalkulacje nadzorczych miar płynności,
 - 3) Ewentualne przekroczenia limitów wraz z opisem sytuacji;
 - b) Miesięczne dla Zespołu ZAiP:
 - 1) Zestawienia przepływów środków pieniężnych, oraz zagospodarowanie wolnych środków;
 - 2) Zestawienie miesięczne zawierające informacje według stanu na koniec poszczególnych dni danego miesiąca:
 - stan lokat terminowych,
 - stan środków pieniężnych w kasach Banku,
 - stan rachunku bieżącego,
 - obciążenia wysłane systemem Elixir,
 - uznania otrzymane systemem Elixir;
 - 3) Zestawienie zawartych transakcji lokacyjnych i depozytowych;
 - 4) Zestawienie danych historycznych, zawierające informacje zawarte w punkcie 2;
 - 5) Zestawienie kształtowania się bazy depozytowej i portfela kredytowego za dany miesiąc;
 - 6) Raport z analizy ryzyka płynności.
2. Raport zawierający opis sytuacji Banku wraz z wnioskami przekazywany jest do analizy Zespołowi Zarządzania Aktywami i Pasywami Banku; wnioski zawarte w raporcie wykorzystywane są przez Zarząd Banku.
3. Zarząd Banku wydaje Członkowi Zarządu ds. finansowych dyspozycje do realizacji w zakresie polityki zarządzania płynnością Banku.
4. Zarząd Banku przekazuje w okresach kwartalnych Radzie Nadzorczej informacje o sytuacji Banku w zakresie płynności finansowej, oraz ocenę ryzyka utraty płynności, na

jakie narażony jest Bank.

X Wymogi kapitałowe na kwoty ekspozycji sekurytyzacyjnych ważone ryzykiem

Bank nie dokonywał sekurytyzacji aktywów.

XI Polityka zmiennych składników wynagrodzeń

Polityka zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w Ludowym Banku Spółdzielczym w Zduńskiej Woli została zmodyfikowana Uchwałą Zarząd 15/ 2016 w dniu 25 lutego 2016 r. i zatwierdzona przez Radę Nadzorczą Uchwałą nr 21/ 2016 z dnia 30 marca 2016 r.

Zmiennym składnikiem wynagrodzenia Członków Zarządu jest regulaminowa premia roczna.

Osobami zajmującymi stanowiska kierownicze w Banku w rozumieniu zasad w/w Polityki są członkowie Zarządu Banku.

Na premię roczną Bank tworzy rezerwę. Premia roczna może być przyznana na zasadach określonych w „Polityce...” przy uwzględnieniu postanowień Regulaminu.

Polityka określa również zasady oceny pracy Członków Zarządu.

Rada Nadzorczą Banku w dniu 11.05.2017 dokonała oceny pracy Członków zarządu za lata 2014, 2015 i 2016 w oparciu o kryteria określone w Polityce, t. j.

- 1) ocena realizacji planu finansowego w zakresie wyniku finansowego,
- 2) ocena jakości portfela kredytowego,
- 3) ocena realizacji przyjętej strategii (kierunki działania).

Pozytywna ocena uwarunkowana jest od łącznego spełnienia następujących przesłanek :

- 1) realizacji wyniku finansowego netto na poziomie minimum 80% zaplanowanego w rocznym planie finansowym,
- 2) jakości portfela kredytowego na poziomie nie wyższym niż 2,5%
- 3) realizacja przyjętej strategii (kierunków działania)

Zbiornicze informacje ilościowe na temat wynagrodzeń Zarządu wg stanu na 31.12.2017 r.

Wartość wynagrodzeń trzech Członków Zarządu za rok obrotowy 2017 wyniosła:

- 204.862,60 zł – składniki stałe,
- 21.000,00 zł. – składniki zmienne.

W roku 2017 dokonano płatności związanych z zakończeniem stosunku zatrudnienia przez Członków Zarządu w wysokości 72.280,70 zł.

Nie dokonano płatności związanych z podjęciem zatrudnienia przez Członków Zarządu.

XII Informacja o spełnieniu przez Członków Rady Nadzorczej i Zarządu wymogów określonych w art.22aa Ustawy Prawo bankowe.

1. Odpowiednie organy banku zgodnie z przepisami prawa powszechnie obowiązującego oraz wytycznych, rekomendacji i zaleceń, określonych przez Europejski Urząd Nadzoru Bankowego oraz Komisję Nadzoru Finansowego regulujących tą materię, z zachowaniem zasady proporcjonalności dokonywały oceny członków Zarządu oraz Rady Nadzorczej w zakresie odpowiedniości (tzn. posiadania kompetencji, a także dawania rękojmi należytego wykonywania obowiązków).
2. Członkowie Zarządu podlegali ocenie i w jej wyniku stwierdzono, że posiadają kompetencje odpowiednie do zarządzania Bankiem wynikające z :
 - 1) wiedzy (posiadanej z racji zdobytego wykształcenia, odbytych szkoleń, uzyskanych tytułów zawodowych oraz nabytej w inny sposób w toku kariery zawodowej),
 - 2) doświadczenia (nabytego w toku sprawowania określonych funkcji lub zajmowania określonych stanowisk),
 - 3) umiejętności niezbędnych do wykonywania powierzonych funkcji,
 - 4) odpowiedniej reputacji.
3. Członkowie Rady Nadzorczej podlegali ocenie, i w jej wyniku stwierdzono, że posiadają kompetencje do należytego wykonywania obowiązków nadzorowania Banku wynikające z :
 - 1) wiedzy (posiadanej z racji zdobytego wykształcenia, odbytych szkoleń, uzyskanych tytułów zawodowych lub stopni naukowych oraz nabytej w inny sposób w toku kariery zawodowej),
 - 2) doświadczenia (nabytego w toku sprawowania określonych funkcji lub zajmowania określonych stanowisk),
 - 3) umiejętności niezbędnych do wykonywania powierzonych funkcji,
 - 4) odpowiedniej reputacji.

Członkowie Zarządu i Rady Nadzorczej spełniają również warunki art.22aa ust.3 ustawy – Prawo bankowe , tzn. nie pełnią funkcji członka zarządu lub rady nadzorczej poza bankiem w nadmiernej liczbie .

XIII Dźwignia Finansowa

1. Ryzyko nadmiernej dźwigni finansowej Bank klasyfikuje do ryzyk nieistotnych; zarządzanie tym rodzajem ryzyka odbywa się w ramach ryzyka kapitałowego.
2. Bank mierzy ryzyko nadmiernej dźwigni finansowej poprzez obliczanie wskaźnika dźwigni finansowej liczonego jako wyrażony w procentach udział kapitału Tier I w łącznej kwocie aktywów według wartości bilansowej, powiększonej o łączną kwotę zobowiązań pozabilansowych udzielonych, przy czym:
 - w łącznej kwocie aktywów Bank nie uwzględnia pozycji pomniejszających kapitał Tier I,
 - wartość ekspozycji pozabilansowych jest wyliczana: od wartości nominalnej (bez uwzględniania korekt z tytułu rezerw celowych) z uwzględnieniem współczynników konwersji z zastrzeżeniem dolnego limitu 10%.
3. Wskaźnik dźwigni finansowej na 31.12.2017 r. ukształtował się na poziomie 9,0 %.

Wskaźnik dźwigni	31.12.2017
Wyszczególnienie	Wartość w tys. zł.
fundusze Tier I	11 008
aktywa bilansowe	121 442
zobowiązania pozabilansowe	909
wskaźnik dźwigni	9,00%

XIV OCENA ADEKWATNOŚCI I SKUTECZNOŚCI SYSTEMU KONTROLI WEWNĘTRZNEJ

W banku funkcjonuje system kontroli wewnętrznej, który jest dostosowany do struktury organizacyjnej, wielkości i stopnia złożoności działalności banku. Celem ogólnym systemu kontroli wewnętrznej jest zapewnienie:

- skuteczności i efektywności działania Banku,
- wiarygodności sprawozdawczości finansowej,
- przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem w Banku,
- zgodności działania Banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi.

W ramach systemu kontroli Bank wyodrębnia m.in. :

1. funkcję kontroli mającą za zadanie zapewnienie przestrzegania mechanizmów kontrolnych dotyczących w szczególności zarządzania ryzykiem w banku – powierzone stanowisku ds. zgodności i kontroli wewnętrznej;
2. niezależną komórkę audytu wewnętrznego – mającą za zadanie badanie i ocenę, w sposób niezależny i obiektywny, adekwatności i skuteczności systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej - powierzone Spółdzielni działającej pod nazwą „Spółdzielczy System Ochrony SGB” z siedzibą w Poznaniu.

System kontroli identyfikuje i ocenia istotne czynniki zewnętrzne i wewnętrzne, które mogą niekorzystnie wpłynąć m.in. na adekwatność kapitałową, wiarygodność sprawozdawczości, przestrzeganie przepisów. System kontroli wewnętrznej chroni zasoby banku, zapewnia wysoką jakość i niezawodność informacji oraz zgodność działania z przepisami prawa, a także eliminuje występowanie nieprawidłowości i błędów.

Od 01.01.2018 roku funkcjonujący w banku system zarządzania ryzykiem i system kontroli wewnętrznej są zorganizowane na trzech, niezależnych i wzajemnie uzupełniających się liniach obrony (poziomach):

1. Na pierwszą linię obrony składa się operacyjne zarządzanie ryzykiem powstałym w związku z działalnością prowadzoną przez Bank. Jest to kontrola manualna lub półautomatyczna, weryfikacja bieżąca, niezależna, pozioma.
2. Na drugą linię obrony składa się zarządzanie ryzykiem przez pracowników na specjalnie powołanych do tego stanowiskach lub w komórkach organizacyjnych, niezależnie od operacyjnego zarządzania ryzykiem na pierwszym poziomie, tj. m.in.
 - stanowisko ds. ryzyk bankowych,

- stanowisko ds. zgodności i kontroli wewnętrznej.
 - ABI
3. Trzecią linię obrony stanowi audyt wewnętrzny realizowany przez Spółdzielczy System Ochrony SGB.
 4. Na wszystkich trzech poziomach, w ramach systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, pracownicy Banku w ramach realizowanych czynności odpowiednio stosują mechanizmy kontrolne lub niezależnie monitorują (poziomo lub pionowo) przestrzeganie mechanizmów kontrolnych.

Pierwsza linia obrony odpowiedzialna jest m.in. za projektowanie i zapewnienie przestrzegania mechanizmów kontrolnych, w szczególności w procesach biznesowych funkcjonujących w Banku oraz zgodności postępowania z regulacjami.

Druga linia obrony odpowiedzialna jest w szczególności za:

- 1) monitorowanie bieżące przyjętych mechanizmów kontrolnych (np. limitów, wskaźników),
- 2) przeprowadzanie pionowych testów mechanizmów kontrolnych,
- 3) ocenę adekwatności i skuteczności mechanizmów kontrolnych,
- 4) matrycę funkcji kontroli,
- 5) prowadzenie rejestru nieprawidłowości znaczących i krytycznych,
- 6) raportowanie znaczących i krytycznych nieprawidłowości.

Trzecia linia obrony odpowiedzialna jest za badanie oraz ocenę adekwatności i skuteczności mechanizmów kontroli i niezależnego monitorowania ich przestrzegania odpowiednio w ramach pierwszej i drugiej linii obrony, zarówno w odniesieniu do systemu zarządzania ryzykiem, jak i systemu kontroli wewnętrznej.

Komórka audytu wewnętrznego w ramach badań audytowych, bierze pod uwagę w szczególności wyniki oraz skuteczność i adekwatność weryfikacji bieżącej i testowania przestrzegania mechanizmów kontrolnych pierwszej i drugiej linii obrony.

1. W Banku zapewniona jest niezależność monitorowania pionowego poprzez jednoznaczne wyodrębnienie linii obrony oraz niezależność monitorowania poziomego poprzez rozdzielenie zadań dotyczących stosowania danego mechanizmu kontrolnego i niezależnego monitorowania jego przestrzegania w ramach danej linii.

2. Za monitorowanie poziome (weryfikacja bieżąca, testowanie) w ramach danej linii odpowiedzialni są wyznaczeni pracownicy, w tym kierownicy jednostek/komórek organizacyjnych.
3. Za monitorowanie pionowe pierwszej linii obrony przez drugą linię obrony odpowiada stanowisko ds. zgodności i kontroli wewnętrznej oraz stanowisko ds. ryzyk bankowych.

Nadzór nad wprowadzeniem i zapewnieniem funkcjonowania adekwatnego systemu kontroli oraz odpowiedzialna za monitorowanie jego skuteczności jest Rada Nadzorcza.

Zarząd
Ludowego Banku Spółdzielczego
w Zduńskiej Woli

Zduńska Wola, dnia 21.06.2018r.